
Δημοτικές εκλογές - Συνέχεια

Στο προηγούμενο τεύχος μας δημοσιεύσαμε όλες τις εκδηλώσεις που οργανώσαμε και την καμπάνια που κάναμε για να πάρουν μέρος περισσότερες γυναίκες στις δημοτικές εκλογές. Δημοσιεύσαμε επίσης την επιστολή και το ερωτηματολόγιο που στείλαμε σε όλους τους αρχηγούς κομμάτων.

Στην επιστολή μας αυτή, το ΠΑΣΟΚ δεν απάντησε καθόλου. Η Νέα Δημοκρατία μας έστειλε την παρακάτω επιστολή της Υπεύθυνης του Τμήματος Γυναικών του κόμματος κ. Φάνης Πάλλη-Πετραλιάς.

«Το Κόμμα της «Ν.Δ.» όχι μόνον πιστεύει ότι στα ψηφοδέλτια των προσεχών δημοτικών εκλογών είναι σωστό και χρήσιμο να μετέχει σοβαρός αριθμός γυναικών αλλά έχει ήδη κάνει πράξη την πίστη του αυτή.

Από καιρό το τμήμα Γυναικών της «Ν.Δ.» έχει αναλάβει εκστρατεία στην ηπειρωτική Ελλάδα και τα νησιά με σύνθημα, «Κανένας συνδυασμός χωρίς γυναίκα υποψήφια». Γυναίκες στελέχη του κομματικού μηχανισμού έχουν ήδη ολοκληρώσει τις περιοδείες τους, πληροφορώντας τις γυναίκες για την σημασία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως και παροτρύνοντας για την συμμετοχή τους στα ψηφοδέλτια των δημοτικών και κοινοτικών συνδυασμών. Τα αποτελέσματα είναι ήδη ενθαρρυντικά και σε λίγο καιρό μόλις ολοκληρωθούν οι συνδυασμοί θα είμαστε σε θέση να ανακοινώσουμε τον ακριβή αριθμό των γυναικών που συμμετέχουν. Πιστεύουμε ότι η Ελληνίδα σήμερα έχει ευαισθητοποιηθεί στα θέματα της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως. Η πλατεία, ο δρόμος, ο κήπος της κάθε συνοικίας, θεωρεί ότι είναι η φυσική προέκταση του ίδιου του σπιτιού της και η λύση των προβλημάτων της κάθε περιοχής, ότι βελτιώνει την ποιότητα της ζωής και της ζωής των παιδιών της.

Η «Ν.Δ.» πιστεύει ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ένα σκαλί για τη συμμετοχή της Ελληνίδας στα κοινά και φυτώριο απ' όπου θα ξεπηδήσουν τα στελέχη της πολιτικής μας ζωής. Το Τμήμα Γυναικών της «Ν.Δ.» πιστεύει ότι πρέπει να είναι καθημερινή και συνεχής η διαφώτιση και η ενημέρωση των γυναικών ώστε να ευαισθητοποιηθούν ως προς την συμμετοχή τους στη δημόσια ζωή.

Στόχος επίσης του Τμήματος Γυναικών της «Ν.Δ.» είναι όχι μόνον η συμμετοχή των γυναικών στα ψηφοδέλτια αλλά και η υπερψήφισή τους. Για τον λόγο αυτό το Τμήμα Γυναικών ετοιμάζει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο που θα διανεμηθεί πόρτα-πόρτα σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Η εκστρατεία της «Ν.Δ.» για την συμμετοχή της γυναίκας στον αγώνα για τις Δημοτικές εκλογές, κορυφώνεται με εκδήλωση στις 24 Σεπτεμβρίου στο «Σπόρτινγκ» και με ομιλητή τον Πρόεδρο του Κόμματος κ. Κωνσταντίνο Μητσοτάκη.

Η «Ν.Δ.» όπως αποδεικνύεται από τα όσα αναφέραμε είναι αποφασισμένη να περιλάβει μεγάλο ποσοστό γυναικών στους συνδυασμούς όλης της Ελλάδος.

Ευχή και ιδεώδες θα ήταν όχι το 30% αλλά το 50%.»

Αλλά και ο ίδιος ο κ. Έβερτ πήρε τηλέφωνο την Πρόεδρο του Συνδέσμου και την διαβεβαίωσε ότι θα συμπεριλάβει στον συνδυασμό του πάνω από το 30% που ζητούσαμε στην επιστολή μας.

Η Γυναικεία Επιτροπή της ΚΕ του Κ.Κ.Ε. μας έστειλε τις παρακάτω λεπτομερείς απαντήσεις στο ερωτηματολόγιό μας:

«1. ΕΡΩΤΗΣΗ: Το Κόμμα σας πιστεύει ότι στα ψηφοδέλτια των προσεχών δημοτικών εκλογών είναι σωστό και χρήσιμο να μετέχει σοβαρός αριθμός γυναικών;

— ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το ΚΚΕ πιστεύει πως όχι μόνο είναι σωστό και χρήσιμο, αλλά και αναγκαίο να συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότερες γυναίκες στην πάλη για την δημοκρατική αναβάθμιση της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως. Την ανάγκη αυτή υπαγορεύουν τα ίδια τα συσσωρευμένα προβλήματα των ίδιων των γυναικών και των Δήμων.

Μέσα απ' αυτήν την πάλη αναδειχνονται και οι αγωνίστριες που πλουτίζουν πραγματικά τα ψηφοδέλτιά μας, γυναίκες που συγκεντρώνουν βασικά προσόντα, όπως: το να είναι γνωστές για τους αγώνες τους στις γυναίκες και γενικότερα στον κόσμο της περιοχής τους, να δρουν για τη συμπάρταξη όλων όσων θέλουν Δήμαρχο — γυναίκες και άνδρες — που δεν θα είναι εξάρτημα της κυβέρνησης που γνώμονα στην καθημερινή δράση τους θα έχουν τα λαϊκά συμφέροντα και θα παλεύουν για τη λύση των προβλημάτων των δημοτών τους και για τα γενικότερα προβλήματα του τόπου μας. Γυναίκες που θα ξέρουν τα προβλήματα των γυναικών και θα συνδέονται μαζί τους με αγωνιστικούς δεσμούς.

Σ' αυτήν την κατεύθυνση το ΚΚΕ παίρνει συγκεκριμένα μέτρα για τη βοήθεια στην ανάδειξη περισσότερων αλλά και ικανών γυναικών σε υπεύθυνη θέση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

2. ΕΡΩΤΗΣΗ: Πιστεύετε ότι το 30% κατά μέσο όρο αποτελεί εύλογο ποσοστό συμμετοχής των γυναικών υποψηφίων στους συνδυασμούς σας των προσεχών δημοτικών εκλογών;

— ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δεν νομίζουμε ότι είναι αντικειμενικός ο καθορισμός ακριβούς ποσοστού συμμετοχής γυναικών στους συνδυασμούς. Και τούτο γιατί τα ζητήματα που αφορούν την πορεία συνειδητοποίησης των γυναικών δεν λύνονται με προκαθορισμένα ποσοστά των πολιτικών κομμάτων. Τα κοινωνικά προβλήματα, όπως αυτό της ανισοτιμίας των γυναικών, δεν προωθούνται με αριθμητικούς υπολογισμούς, αλλά απαιτούν ριζικές αλλαγές.

Κατά τη γνώμη μας, λοιπόν, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στους συνδυασμούς μας θα αυξάνεται όσο οι μάζες των γυναικών συμμετέχουν στους καθημερινούς αγώνες των εργαζομένων, όσο προχωρούν στο μέτωπο των δυνάμεων για την αλλαγή που έχει ανάγκη ο τόπος μας, όσο παίρνουν πιο ενεργό μέρος στην πάλη για τη λύση των γυναικείων προβλημάτων. Μέσα στη δράση θ' ανεβαίνει η πολιτική συνειδητοποίηση των γυναικών.

Αυτός είναι, κατά τη γνώμη μας, ο δρόμος που θα μας φέρει στο επίπεδο όχι μόνο να μιλούμε, να ευχόμαστε και να επιδιώκουμε το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στους συνδυασμούς — και το 30% — αλλά και στα ίδια τα όργανα, όπως της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Βουλής, κ.λπ. Το ΚΚΕ χρόνια τώρα βρίσκεται σ' αυτήν την πορεία προσπάθειας και αγώνα.

3. ΕΡΩΤΗΣΗ: Το Κόμμα σας είναι αποφασισμένο να συμπεριλάβει στους συνδυασμούς του όλης της Ελλάδας γυναίκες υποψήφιες σε ποσοστό κατά μέσο όρο 30% τουλάχιστον;

— ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εκτός από όσα αναφέραμε παραπάνω, θα θέλαμε να προσθέσουμε ότι για το Κόμμα μας έχει μεγάλη σημασία τι πολιτική θ' ακολουθούν οι γυναίκες που θ' αναδειχτούν, αν θα είναι δραστήριες για τη λύση των λαϊκών προβλημάτων και την προώθηση των γυναικείων ζητημάτων προς το συμφέρον των γυναικών. Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα που αναδείχτηκαν γυναίκες στις πιο υπεύθυνες θέσεις και πρωθυπουργοί ακόμα και η πολιτική τους ήταν επιζήμια και για τις γυναίκες και το λαό τους.

Ακόμη, θα θέλαμε να προσθέσουμε ότι στη σύνθεση των ψηφοδελτίων μας συνυπολογίζονται πολλοί παράγοντες κι όχι μόνο πόσες γυναίκες και πόσους άνδρες θα συμπεριλάβουμε. Αυτό δεν σημαίνει ότι το ΚΚΕ αφήνει στην τύχη του το ζήτημα της ανάδειξης περισσότερων γυναικών.

Αντίθετα, παίρνει μέτρα και προετοιμάζει συγκεκριμένα τα μέλη και στελέχη του για τις πιο υπεύθυνες θέσεις στο μαζικό λαϊκό κίνημα και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ενιαίο μέτρο, ενιαίο ποσοστό, όμως, δεν είναι δυνατόν να πούμε ότι μπορεί να υπάρχει. Αυτό θα εξαρτηθεί από το πόσες περισσότερες γυναίκες θα αγωνιστούν για τη δημοκρατική ανόρθωση και την ανεξαρτησία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αυτή είναι η κύρια προσπάθειά μας σήμερα.»

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατικής Ανανέωσης, κ. Κωστής Στεφανόπουλος μας έστειλε την παρακάτω απάντηση:

«Σας ευχαριστώ για την επιστολή που μου απευθύνετε εν όψει των δημοτικών εκλογών και χαίρομαι διότι μου δίδεται η ευκαιρία σήμερα να σας βεβαιώσω ότι εκτιμώ ιδιαίτερα το έργο του «Συνδέσμου για τα δικαιώματα της Γυναίκας» όπως άλλωστε και τη συγκεκριμένη σας πρωτοβουλία.

Συμμερίζομαι απόλυτα τη διαπίστώσή σας ότι είναι θλιβερά μικρή η παρουσία των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και προσωπικά θεωρώ απαράδεκτη τη μη χρησιμοποίηση των ικανοτήτων των γυναικών. Στις προθέσεις της Δημοκρατικής Ανανέωσης είναι η αναζήτηση και υπόδειξη γυναικείων υποψηφιοτήτων διότι ειλικρινά πιστεύουμε ότι ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορεί να ωφεληθεί πολλά και να προκόψει με την ευρεία συμμετοχή ικανών γυναικών σε αυτήν.

Ως προς το ποσοστό 30% που αναφέρετε στο ερωτηματολόγιό σας, παρ' ότι είναι πράγματι εύλογο, πρέπει να σας πω ότι η Δημοκρατική Ανανέωση δεν θα καταρτίσει κομματικούς συνδυασμούς. Η κατάρτιση των συνδυασμών είναι ευθύνη άλλων προσώπων με τα οποία η Δημοκρατική Ανανέωση θα συνεργασθεί και προς τα οποία βεβαίως θα γίνουν ανάλογες εισηγήσεις.

Σας παρακαλώ να πληροφορησετε τα μέλη του Συνδέσμου και των λοιπών γυναικείων σωματείων, ότι η Δημοκρατική Ανανέωση είναι ανοικτή το ίδιο και σε άνδρες και σε γυναίκες στελέχη και πρόθυμη να υποστηρίξει κάθε άξια γυναικεία υποψηφιότητα που θα εκφράζει τις ιδέες της Ανανέωσης την ηπιότητα και το νέο πολιτικό ήθος, που τόσο χρειάζεται ο τόπος και στα οποία οι γυναίκες πολλά μπορούν να προσφέρουν».

Το ΚΟΔΗΣΟ έστειλε επίσης τις παρακάτω απαντήσεις στο ερωτηματολόγιό μας:

«Το ΚΟΔΗΣΟ πιστεύει ότι πρέπει να δίνεται ευκαιρία στις γυναίκες να μετέχουν ενεργά στην πολιτική ζωή του τόπου και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση όχι μονάχα σαν ψηφοφόροι αλλά και σαν υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι ή δήμαρχοι ή βουλευτές. Γι' αυτό και θεωρεί χρήσιμο να μετάρχει στα ψηφοδέλτια των προσεχών δημοτικών εκλογών σοβαρός αριθμός γυναικών.

Το 30% ως ποσοστό συμμετοχής των γυναικών υποψηφίων στους συνδυασμούς είναι εύλογο. Το αν θα πραγματοποιηθεί όμως ή όχι δεν είναι θέμα των κομμάτων και μόνο, για τα οποία μένουμε με την εντύπωση ότι δεν θα είχαν αντίρρηση, είναι και θέμα υποψηφίων.

Βέβαια είναι γνωστό ότι στις χώρες της Μεσογείου αντίθετα με τις Σκανδιναβικές χώρες το ποσοστό των γυναικών που αναμειγνύονται με τα κοινά παραμένει μικρό.

Δεν θ' αποτελούσε βέβαια λύση το να έρθει ένας νόμος και να επιβάλει το επιθυμητό ποσοστό των γυναικών. Ίσως αυτό να επιτευχθεί με την μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη δραστηριότητα των γυναικείων οργανώσεων.

Τέλος το ΚΟΔΗΣΟ θα προσπαθήσει να συμπεριλάβει στους συνδυασμούς όσο το δυνατόν περισσότερες γυναίκες, και μακάρι να μπορέσει να υπερβεί το ποσοστό των 30%. Τούτο όμως θα εξαρτηθεί από το ενδιαφέρον που θα δείξουν οι γυναίκες».

Αλλά και ο Πρόεδρος του Κόμματος Φιλελευθέρων, κ. Νικήτας Βενιζέλος μας έστειλε την παρακάτω επιστολή:
«Ευχαριστούμε για το γράμμα, την διακήρυξη και το ερωτηματολόγιο που μας στείλατε. Σχετικά με το θέμα που θέτετε, η θέση του Κόμματος των Φιλελευθέρων έχει ως εξής:

Από την ανασύσταση του Κόμματος, τον Αύγουστο του 1981, η ισότητα των φύλων στην εσωτερική μας δομή εφαρμόζεται αυστηρά. Και επειδή πιστεύουμε ότι τα δύο φύλα έχουν στα πάντα ίσα δικαιώματα και ίσες υποχρεώσεις, δεν έχουμε συστήσει ξεχωριστή οργάνωση γυναικών, όπως όλα τ' άλλα κόμματα. Ακριβώς γιατί μια τέτοια οργάνωση δημιουργεί αυτόματα την εντύπωση ότι πρέπει να αντιμετωπίζονται με πρόσθετες ευαισθησίες το ένα από τα δύο φύλα, που για μας, πρακτικά και θεωρητικά είναι τα ίδια.

Επειδή, όμως, αναντίρρητα υπάρχουν φλέγοντα ειδικά προβλήματα που απασχολούν την σημερινή Ελληνίδα, στο Κόμμα των Φιλελευθέρων λειτουργεί Επιτροπή Ελέγχου Γυναικείων θεμάτων, η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους και των δύο φύλων.

Όσον αφορά την κατάρτηση συνδυασμών του Κόμματος, οι υποψήφιοι κρίνονται μόνο με τα προσόντα τους και σε καμιά περίπτωση με βάση το φύλο τους.

Δυστυχώς, κάτω από τις σημερινές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, οι γυναίκες που εκδηλώνουν ενδιαφέρον για ενεργή συμμετοχή τους στην πολιτική, είναι κατά πολύ λιγότερες από τους άντρες. Ήδη σ' όλα τα Όργανα του Κόμματος των Φιλελευθέρων, από ανώτατα μέχρι και τη βάση, μετέχουν γυναίκες. Όχι, πάντως, με την απλοϊκή συλλογιστική ότι είναι «γυναίκες».

Ευνόητο είναι ότι έτσι αντιμετωπίζουμε και το θέμα των καταλόγων των υποψηφίων για τις Δημοτικές εκλογές, όπως μελλοντικά και για τις Βουλευτικές, με γνώμονα, πάντα, την αξιοκρατία, την καλλιέργεια και τη διάθεση για προσφορά στα κοινά του τόπου, ανεξαρτήτως φύλου. Η οριοθέτηση, ενός ποσοστού (30%) όπως προτείνετε δεν κάνει τίποτα άλλο, παρά να θεωρεί ότι άλλη κατηγορία πολιτών είναι εκείνη των γυναικών και άλλη εκείνη των ανδρών».

Με αυτή την ευκαιρία, πληροφορούμε τα μέλη μας ότι τρεις γυναίκες του Συνδέσμου μας κατέβηκαν στον αγώνα για την τοπική αυτοδιοίκηση: Η Ρένα Λάμψα με τον συνδυασμό του Μιλτιάδη Έβερτ, η Ίρις Αυδή-Καλκάνη με τον συνδυασμό του κ. Κατριβάνου, και η Πωλίνα Λάμψα με τον ανεξάρτητο συνδυασμό του Παλ. Ψυχικού του Αλέξανδρου Καριώτη.

Στο επόμενο τεύχος θα κάνουμε μια λεπτομερή ανάλυση των αποτελεσμάτων. Γενικά μπορούμε να πούμε από τώρα ότι ο αριθμός των υποψηφίων γυναικών-δημάρχων ήταν ασημαντός και πολύ μικρός ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων σε όλη την Ελλάδα. Εξαίρεση αποτέλεσε ο αριθμός γυναικών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων στους συνδυασμούς των Αθηνών, που ήταν για πρώτη φορά σημαντικός. Ο συνδυασμός του κ. Έβερτ είχε 21 γυναίκες, του κ. Κατριβάνου 16, του κ. Φιλίνη 16, του κ. Αβέρωφ 14 και του κ. Μπέη 10.